

Bošković u odgovoru ponajprije primjećuje, da je on Dalmatinac iz Dubrovnika. Pjevao je ne samo u latinskom, nego i slovinskom jeziku. Njegova pjesma „De solis ac lunae defectibus“ doživjela je više izdanja.

God. 1782. uzeo je dopust i otišao iz Pariza u Italiju, koju je ponajprije obišao i onda se je nastanio u Milanu, kamo je bio pozvan na zvjezdarnu. Tu je počeo pobolijevati i 13. veljače 1787. umre u 76. godini.

E. L.

Četvrti međunarodni filozofijski kongres u Bologni. Od 6.—11. travnja o. g. obdržavao se u Bologni taj kongres u 8 sekcija. Prvi je bio u Parizu inicijativom i pod vodstvom Emila Boutroux, a daljnji nakon svake četiri godine u Zenevi i Heidelbergu. Na ovom kongresu sabralo se 300—400 učesnika iz sviju naroda evropskih; Amerika, Indija i Japan imali su također u Bologni svojih zastupnika. Između Francuza među ostalima došli su Boutroux, Bergson i Durkheim; Poincaré se ispričao, no poslao je svoja radnja. Na kongresu ocome — kao i pređašnjima — pojavilo se i nekoliko katolika, tako Pellaube, urednik Revue de Philosophie, prof. u katoličkom institutu u Parizu; De Wulf, profesor na univerzi katol. lovanskoj, urednik Revue Neo-Scolastique; O. Gemelli, urednik Rivista Neo-Scolastica; Tredici, profesor u seminaru milanskom; Ackermann i ostali. Najviše je bilo Nijemaca a i Židova dosta, tako predsjednik kongresa Enriquez, prof. matematike u Bologni, Bergson, urednik Revue de Metaphysique et de Morale. Profesor Amendola piše, da je bilo na kongresu malo pravih mislilaca i da su manjkali mnogi znameniti filozofi. A kad nema onih, koji misle, njihova mjesta zapremaju oni koji govore. Prof. Tredici ističe, da se na takovim kongresima ne radi toliko o uspjehu, koliko do izmjene misli među učesnicima u ovom ili onom smjeru. I Tredici i mnogi ostali tvrde, da se i u Bologni pokazalo, kako je materijalizam pao, a napose pozitivizam. Haeckel g. 1904. vrhovna glava i predvodnik slobodne misli u Rimu — nijesu ga ni spomenuli u Bologni. Posljednji jedan predstavnik pozitivizma na svijetu stari je profesor Paviji — kanonik apostata — Ro-

bert Ardigo. Pred nekoliko godina još je prvak filozofijski u Italiji; u Bologni jedva ga se opazilo. Idealizam skrajni slabo se pokazao u Bologni. Vojni mu u Italiji Benedikt Croce nije pribivao ni jednoj glavnoj sjednici. I tako bismo mogli i dalje nastaviti. Možemo tek reći, da su referati talijanski, njemački i engleski s veće strane osnovani na stanovištu relativizma. Katolički filozofi dostojno su ovršili svoju dužnost i priznati valja, da su ih i najveći protivnici mirno i ozbiljno slušali.

V. R.

Razvitak religiozne filozofije u Poljskoj u 19. vijeku. Dr. Fr. Gabryl u „Przeglad-u“ osvrće se na stogodišnjicu Balmesovu i prelazi na historijski prijedlog filozofije među Poljacima. I mi imademo — kaže Gabryl — svoje ljude, koji, istina, nijesu bili svi jednake obrazovanosti filozofijske, ali su nastojali svom dušom riješiti problem sloge razuma s objavljenom vjerom, filozofije s teologijom vrhunarnom, a sve to s geslom: za vjeru i dom, da Poljsku ne poplavi struja racijonalizma i panteizma filozofije njemačke. Ti su bili, makar je koji i skrenuo: Jaroński, Trzcinski, Serwatowski, Morawski, Kozłowski, Cieszkowski, Szaniawski, Ziemięcka, prva poljska filozofkinja, Majorkiewicz, Chołoniewski, Hołowiński, Jakubowicz, Bochwic, Semenička i dr. Prof. Struve iznio je djela nekih tih „doma uzraslih Balmesa“. Citajući njihova djela i općeno filozofijska vidi se, da su tri uzroka, što se svijetom, pa i u Poljskoj, počelo i na tom polju raditi. Prvi je: prilike i probuđenje religijskoga života poslije francuske revolucije. To je našlo odjeka i u Poljskoj. I tu se i u pjesmama u prozi ustaje, upozoruje, kuda vodi bezvjerstvo, tu su javna predavanja, izdaju se razne brošure i djela. Drugi je uzrok: u Poljsku su počeli prodirati nazori slobodnozidarski i filozofija racionalistička i njemačka panteistička. Nju je mladež usisavala na njemačkim sveučilištima. Sad se počelo sa periodičkim glasilima. Treći uzrok bili su autori izvan domovine: Lammenais, Bonald, Baader, Günther, Deutinger i Jakobi. Pristali i neki Poljaci uz krivo stanovište, pa je trebalo jednakim oružjem protiv njih ustajati, da ne zavedu naroda na skli-